

เศรษฐศาสตร์แห่งสุขภาพและความงาม: การดูแลสุขภาพและการนวดสปา ในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม

ปานชนม์ โชคประสิทธิ์

อาจารย์ ดร. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 5 มิถุนายน 2567

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 11 กรกฎาคม 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 12 กรกฎาคม 2567

บทคัดย่อ

การดูแลสุขภาพและความงามด้วยการนวดสปา เป็นธุรกิจที่ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย และในทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การตัดสินใจในการดูแลสุขภาพด้วยการนวดสปา ช่วยให้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อจากอาการเจ็บปวดเมื่อยล้าจากการทำงาน และช่วยให้ผิวพรรณดีขึ้น เลือดไหลเวียนดี จึงงามจากภายในสู่ภายนอก บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทบทวนวรรณกรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์แห่งสุขภาพและความงาม: การดูแลสุขภาพและการนวดสปาในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม ผลจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสุขภาพตั้งแต่เริ่มต้นมีปัญหาด้านสุขภาพ ผ่อนคลายภาวะความเครียดทางร่างกายและจิตใจ

อย่างไรก็ตาม สถานประกอบการสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อสร้างกลยุทธ์การควบคุมต้นทุน โดยเน้นด้านโปรโมชั่น และความคุ้มค่าของการบริการกับเงินที่จ่าย เพื่อความพึงพอใจของผู้บริโภค และควบคุมต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของการประกอบการธุรกิจการนวดสปา นอกจากนี้ เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมมีความยืดหยุ่นสูง ยังผลให้สามารถสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมบริการด้านการดูแลสุขภาพและความงาม เพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมถึงการมีผิวพรรณที่ดีจากการนวดสปาด้วยตนเองหรือบริการจากสถานประกอบการต่างๆ ทั้งยังช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ลดความเจ็บป่วย เพราะได้ดูแลสุขภาพและความงามของร่างกายและจิตใจตั้งแต่เนิ่นๆ เป็นสุขภาพที่ดีอย่างแท้จริงทั้งภายในและภายนอก

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม การดูแลสุขภาพ การนวดสปา



The Economics of Health and Beauty: Health Care and Spa Massage from a Behavioral Economics Perspective

Parnchon Chokprasit

*Lecturer Dr., Faculty of Science and Technology,
Suratthani Rajabhat University*

Received: 5 June 2024

Revised: 11 July 2024

Accepted: 12 July 2024

Abstract

The health and beauty care industry, particularly through spa massages, has become highly popular in Thailand. Behavioral economics significantly influences daily decision-making, especially regarding health care choices involving spa massages. These massages help relieve muscle pain and fatigue from work, improve skin health, enhance blood circulation, and promote beauty from within. This paper reviews the literature on the economics of health and beauty, focusing on health care and spa massages from a behavioral economics perspective. The review highlights the benefits of promoting health, preventing diseases, and rehabilitating health from the onset of issues, alleviating both physical and mental stress.

Establishments can leverage this information to develop cost-control strategies, emphasizing promotions and the value of services, ensuring consumer satisfaction while managing business costs. The flexibility of behavioral economics allows for the creation of incentives to promote health and beauty services, fostering overall well-being, including improved skin health through self-massage or professional services. Additionally, it helps reduce muscle pain and illnesses by encouraging early health and beauty care, leading to true holistic health both internally and externally.

Keywords: Behavioral Economics, Health Care, Spa Massage

บทนำ (Introduction)

เศรษฐศาสตร์พฤติกรรม (Behavioral Economics) โดย ศาสตราจารย์ ดร.ริชาร์ด เอช. เธเลอร์ (Richard H. Thaler) อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญสาขาวิทยาศาสตร์พฤติกรรมมนุษย์และเศรษฐศาสตร์ (Behavioral Science and Economics) และได้รับรางวัลระดับถึง อัลเฟรด โนเบล สาขาเศรษฐศาสตร์ (Nobel Memorial Prize in Economic Sciences 2017) ที่ได้นำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และจิตวิทยา มาประยุกต์ร่วมกับเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม เพื่อใช้ในการพัฒนากระบวนการ และเครื่องมือที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมและกระบวนการตัดสินใจของมนุษย์ในเชิงประจักษ์ สาขาวิชาอื่นๆ ทั้งทางสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ร่วมกับวิชาเศรษฐศาสตร์ดั้งเดิม ทำให้เข้าใจความเป็นจริง เกิดความสนใจใคร่รู้ทัศนคติ รสนิยม ความคิด การกระทำ และการตัดสินใจของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิด ทฤษฎี การทดสอบ การทดลอง ทั้งพฤติกรรมและงานวิจัยต่างๆ ได้เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และศึกษาเพื่อพิสูจน์ความถูกต้อง (Holden, 2012)

เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมเป็นการนำแนวคิดทางจิตวิทยา (Psychology) และสังคมวิทยา (Sociology) เข้ามาใช้มุ่งศึกษาพฤติกรรมที่ขาดการไตร่ตรองว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร จากนั้นเราสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการออกแบบนโยบาย ทั้งนี้การทำความเข้าใจเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมโดยเริ่มต้น ควรเริ่มจากการศึกษาว่าคนเรามีกระบวนการคิดเพื่อตัดสินใจอย่างไร เราอาจแบ่งกระบวนการคิด (Cognitive Systems) ออกเป็น 2 ระบบ ได้แก่ ระบบอัตโนมัติ (Automatic System) และระบบไตร่ตรอง (Reflective System) ซึ่งให้เห็นว่า การออกแบบนโยบายไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือใหญ่ หากต้องการให้นโยบายมีประสิทธิภาพ และไม่บีบบังคับประชาชนจนไร้ทางเลือก การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์พฤติกรรมประกอบการออกแบบนโยบายอาจเป็นทางเลือกที่ดีสำหรับผู้กำหนดนโยบาย (Ahmed, 2023)

เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพและความงามนั้น เกี่ยวกับการตัดสินใจที่นำไปสู่ความสุข จากแนวคิดเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมเชื่อว่า ในบางสถานการณ์มนุษย์ไม่ได้ตัดสินใจบนหลักเหตุผลที่ยึดถือกันตามแนวคิดเศรษฐศาสตร์แบบแผนดั้งเดิม ซึ่งเป็นแนวคิดของมนุษย์สังคมดั้งเดิมที่สันนิษฐานว่ามนุษย์มีเหตุผล มีความผูกพันกับจารีตประเพณี มีอาชีพการเกษตรใช้เทคโนโลยีน้อย ผลผลิตน้อยเนื่องจากผลิตแบบครัวเรือน (สุรพล เศรษฐบุตร, 2563) ส่วนเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมนั้นให้ความสนใจกับทฤษฎีจิตวิทยา พฤติกรรมมนุษย์ และทดสอบเพื่อดูการตัดสินใจ (นพคุณ ธรรมธัชอารี, นุชรินทร์ โตมาชา และ ศุภสิทธิ์ พรรณนารุโณทัย, 2565) อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของมนุษย์เป็นเรื่องที่ซับซ้อน ความรู้และทฤษฎีการเปลี่ยนพฤติกรรมอาจไม่ทำให้เกิดผลด้านพฤติกรรมตามที่คาดหวัง และความยั่งยืนของพฤติกรรมนั้นจะต้องมีการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติและผลกระทบจากพฤติกรรม จนเกิดเป็นนโยบายในการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสวยงามอย่างยั่งยืน

การกำหนดนโยบายในการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรงสวยงามนั้นควรมุ่งเน้นด้านส่งเสริมสุขภาพมากกว่าการรักษา ซึ่งจากข้อมูลเศรษฐศาสตร์การคลังเพื่อสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข



เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 7 พบว่า ประเทศไทยได้รับงบประมาณด้านสุขภาพเฉลี่ย ร้อยละ 6 ของงบประมาณทั้งหมดของประเทศ (สุชาติ ตังทางธรรม, 2564) ทั้งนี้ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจ ระบุว่า การกระจายทรัพยากรไปยังงานด้านการรักษาพยาบาลมากกว่าการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสุขภาพ อีกทั้ง มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองโดยเฉพาะเครื่องมือแพทย์ที่มีราคาแพง การใช้จ่ายบางประเภทที่ไม่จำเป็น ตลอดจนระบบประกันสุขภาพที่มีค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพโดยรวมสูงขึ้น โดยไม่มีการควบคุมค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม ส่งผลให้การกระจายทรัพยากรมีความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเมืองและชนบท (ปานชนม์ โชคประสิทธิ์, สุภาภรณ์ ยิ้มเที่ยง และ ศิริลักษณ์ วีรสกุล, 2566) และเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานและบริการทางการแพทย์ที่จำเป็น อีกทั้ง ระบบสาธารณสุขสามารถพึ่งตนเองทางการเงินได้ รัฐบาลควรกำหนดค่าบริการให้เหมาะสมกับต้นทุน รวมถึงการใช้ระบบภาษีมาใช้ในการสนับสนุนงานด้านสาธารณสุข (ธนัชชนม์ แจ่มจำ, 2563) ดังนั้น การกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมสุขภาพและความงามตั้งแต่เริ่มต้น จะช่วยป้องกันการเกิดความผิดปกติต่างๆ ทั้งยังช่วยลดค่ารักษาพยาบาลให้เบาลง ลดค่าใช้จ่ายการรักษาได้เป็นอย่างดี ยังเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อลดต้นทุนการรักษาสุขภาพของประเทศ และรายบุคคลได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม การให้บริการการนวดสปาเป็นอีกหนึ่งวิธีที่มีประสิทธิภาพที่เป็นการส่งเสริมสุขภาพ ช่วยให้ผ่อนคลาย ผิวดูดีขึ้น และบรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อและความเมื่อยล้าจากการทำงาน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค การฟื้นฟูสุขภาพตั้งแต่เริ่มต้นมีปัญหาทางสุขภาพ ถือเป็นการลดต้นทุน ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลได้เป็นอย่างดี แต่ทว่าการศึกษาประสิทธิภาพของการนวดสปาที่เกี่ยวข้องกับความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ยังคงมีน้อยอยู่ (นครเรศ อุดชะยา และ สุรัชณี ยลธะศาสตร์, 2566) ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายระดับชาติในการนวด สปา เป็นการดูแลสุขภาพและความงามโดยแพทย์ทางเลือก และจัดทำแผนพัฒนาที่เป็นรูปธรรม สร้างฐานข้อมูลความรู้อย่างเป็นระบบ จัดทำแนวทางเวชปฏิบัติที่เป็นมาตรฐาน เพิ่มศักยภาพทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ (กนิษฐา บุญธรรมเจริญ และคณะ, 2564) ทั้งนี้ ควรพัฒนาระบบบริการนวดสปา สมุนไพร นวดไทย และการแพทย์ทางเลือกอย่างต่อเนื่องผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน และจัดสรรงบประมาณรักษาพยาบาลจากหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า รวมถึงงบประมาณจากกรมพัฒนาการแพทย์ทางเลือกสู่การพัฒนาภูมิปัญญาไทยในการนวดสปา เพื่อดูแลสุขภาพและความงามอย่างยั่งยืนต่อไป

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การนำหลักเศรษฐศาสตร์เพื่อการดูแลสุขภาพความงามและการนวดสปาในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมยังคงมีการศึกษาน้อยอยู่ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้เขียนบทความวิชาการฉบับนี้ขึ้น เพื่อทบทวนวรรณกรรม เรื่อง เศรษฐศาสตร์แห่งสุขภาพและความงาม: การดูแลสุขภาพและการนวดสปาในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม เพื่อใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสุขภาพตั้งแต่เริ่มต้นมีปัญหาทางสุขภาพ การผ่อนคลายภาวะความเครียดทั้งทางกายและใจ รวมถึงการดูแลสุขภาพด้วยการนวดสปา ซึ่งต้นทุนของผลกระทบเหล่านี้จะส่งผล

ต่อความคุ้มค่าของการออกนโยบายทางการแพทย์ และการประเมินความต้องการในการดูแลสุขภาพและการนวดสปา เพื่อสุขภาพที่ดีและความงามทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้ง ยังมีแนวโน้มในการใช้ข้อมูลการดูแลสุขภาพและการนวดสปา เพื่อรักษาอาการทางแพทย์แผนปัจจุบัน ได้แก่ ผู้ที่มีอาการปวดกล้ามเนื้อและเมื่อยล้าจากการทำงาน ผู้ที่ต้องการเพิ่มหรือแก้ไขความงามให้เป็นที่ประจักษ์ของร่างกายและผิวพรรณในอนาคต

เนื้อหา (Content)

เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม

เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Economics) เป็นศาสตร์แขนงใหม่ที่มีความสำคัญกับแนวคิดที่เป็นไปตามสัญชาตญาณ เป็นแนวคิดที่เรียบง่าย ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่ประชากรได้ประพฤติจริงมากกว่าที่ควรประพฤติตัว เพราะประชากรไม่ได้ประพฤติตัวอย่างมีเหตุผลตลอดเวลา และมักตัดสินใจผิดพลาดเพราะความเคยชินอีกด้วย (Phoebe, 2023) กล่าวคือ เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมนั้นยอมรับในความบกพร่องของประชากรในด้านความคิด ทั้งเรื่องสุขภาพและความงามในการดูแลตัวเอง (กมลชนก วรเดช และคณะ, 2566) จากผลการศึกษาทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ความคิดที่เป็นเหตุและผล อีกทั้งยังขาดทักษะในการทำความเข้าใจในสถานการณ์ต่างๆ (Zakaria, 2023) นอกจากนี้ เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม แสดงให้เห็นว่า ประชากรไม่ค่อยมีเหตุผลในการตัดสินใจ เพราะการเกิดพฤติกรรมนั้น เป็นการเกิดขึ้นอย่างเป็นระเบียบแบบแผน และสามารถคาดการณ์ได้ด้วยการที่ประชากรยังคงทำกิจกรรมเดิมซ้ำๆ หรือทำผิดพลาดในเรื่องเดิมจากการเชื่อมโยงขึ้นพื้นฐานของสมอง (ไทร์ฟินา เด่นสมิตร, 2563) อย่างไรก็ตาม หากประชากรทำผิดพลาด ยังมีวิธีการปรับปรุงแก้ไข ได้แก่ การพัฒนากลยุทธ์นโยบาย เครื่องมือ วิธีการที่ช่วยในการตัดสินใจ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

ในทางตรงกันข้ามกับเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมนั้น พบว่า เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก ได้กล่าวถึงประชากรส่วนใหญ่นั้นมีเหตุผล และรู้ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของตัวเอง ยังผลให้สามารถตัดสินใจได้อย่างมีตรรกะและสมเหตุสมผล ทั้งยังสามารถคำนวณมูลค่าของทางเลือกต่างๆ ที่อยู่ตรงหน้าได้ และประเมินรายละเอียดปลีกย่อยของแต่ละทางเลือกที่เป็นไปได้อีกด้วย (Rouven Reinke, 2023) และถึงแม้ว่า ในบางครั้งจะเกิดการตัดสินใจผิดพลาด แต่เศรษฐศาสตร์กระแสหลักยังชี้ให้เห็นว่า ประชากรจะเรียนรู้จากความผิดพลาดที่เกิดขึ้นได้เร็วทั้งจากตนเองและแรงผลักดันทางตลาด ดังนั้น นักเศรษฐศาสตร์จึงสรุปว่า แนวคิดของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักนั้นสนับสนุนธรรมชาติของมนุษย์ในแง่บวก (ภคภูมิ ทวียศ, 2564) ตามสมมุติฐานของเศรษฐศาสตร์กระแสหลักนั้น การตัดสินใจของประชากรเป็นไปอย่างมีเหตุผล และอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลรอบด้าน โดยได้รับแรงจูงใจจากมูลค่าของสินค้า และบริการอย่างแม่นยำ (Lars P.



Syll, 2023) รวมถึงปริมาณความสุขที่มีแนวโน้มว่าจะได้รับการตัดสินใจ ดังนั้นจึงพยายามทำกำไรให้ได้มากที่สุดจากการได้รับประสบการณ์ที่ดี (ธนศ วงศ์ยานนาวา, 2565)

หลักการดูแลสุขภาพด้วยการนวดสปา

การดูแลสุขภาพด้วยการนวดสปา เป็นวิธีการดูแลสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ สำหรับช่วยให้ผ่อนคลายกล้ามเนื้อจากอาการเจ็บปวดเมื่อยล้าจากการทำงาน และช่วยให้ผิวพรรณดีขึ้น เลือดไหลเวียนดี สบายจากภายในสู่ภายนอก (พลแก้ว วัชรชัยสุรพล และ อัญญา ดุจจานุทัศน์, 2563) โดยการนวดและสปา มีหลากหลายรูปแบบ แต่ละรูปแบบมีจุดเด่นแตกต่างกันออกไป การนวดสปา 9 รูปแบบ ประกอบด้วย 1) การนวดน้ำมัน เป็นการนวดโดยใช้น้ำมันหอมระเหยจากธรรมชาติเข้าไปกระตุ้นระบบต่างๆ ของร่างกาย เน้นการผ่อนคลาย บรรเทาอาการเหนื่อยล้า 2) การนวดคอ บ่า ไหล่ เป็นการนวดเฉพาะช่วงบน โดยใช้นิ้วมือบีบนวดไปตามคอ บ่า ไหล่ 3) นวดสวีดิช คือการนวดโดยใช้น้ำมันก๊าดปานกลาง ลูบ เคาะ หรือกดลงตามเส้นทั่วร่างกาย นิยมใช้น้ำมันหอมระเหยร่วมด้วยเพื่อเพิ่มความผ่อนคลาย 4) นวดหินร้อนบำบัด เป็นการนำหินไปแช่น้ำร้อนให้ได้อุณหภูมิที่เหมาะสม แล้วนำไปวางบนจุดต่างๆ ของร่างกาย เพื่อกระตุ้นการไหลเวียนโลหิต 5) นวดประคบสมุนไพรแผนไทย เป็นการนำลูกประคบสมุนไพรที่ถูกอุ่นไว้ที่อุณหภูมิเหมาะสม กดลงบนผิวหนังอย่างเป็นจังหวะ โดยแรงที่กดลงบนผิวและระยะเวลาที่กดลงจะแตกต่างกันไปตามแต่ละส่วนของร่างกาย 6) นวดแผนไทย เรียกอีกชื่อว่า นวดแผนโบราณ เป็นการนวดด้วยเทคนิคบีบ คลึง ดัด ดึง กด ทูบ เคาะ สับ ประคบร้อน และอบ 7) นวดศิริยะแบบอินเดีย เป็นการนวดร่วมกับการใช้น้ำมันพรวาบริสุทธ์ที่ถูกอุ่นในอุณหภูมิที่พอเหมาะ บริเวณศิริยะ ต้นคอ บ่า ไหล่ สะบัก และหน้าผาก โดยจะใช้บริเวณปลายนิ้วมือนวดคลึงบริเวณกล้ามเนื้อจุดต่างๆ ให้คลายตัวออก 8) นวดตัวปรับสมดุลสุขภาพตามธาตุเจ้าเรือน เป็นการนวดแผนไทยที่นำศาสตร์การแบ่งธาตุเจ้าเรือนตามเดือนเกิดมาประยุกต์ใช้ร่วมด้วย 9) นวดทุยหนา เป็นศาสตร์การนวดของแพทย์แผนจีน โดยใช้วิธีกด คลึง ทุ บีบ ดัด ไปตามจุด ของเส้นลมปราณบนร่างกาย เพื่อให้เลือดลมไหลเวียนได้ดีขึ้น (จุฑาธิปต์ จันทรเอียด และคณะ, 2562)

การดูแลสุขภาพและการนวดสปาตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม

ในปัจจุบัน ประชาชนตื่นตัวในการดูแลสุขภาพเป็นอย่างมาก ทั้งนี้ ธุรกิจบริการด้านสุขภาพและความงาม จึงเป็นธุรกิจที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบการให้ความสนใจ โดยเฉพาะธุรกิจนวดสปา ที่ให้ความสำคัญต่อความต้องการของลูกค้า และนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการวางกลยุทธ์การบริการ (จิรภัทร์ พรพรหมประทาน, 2562) เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภคให้มากที่สุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม ทั้งพฤติกรรมผู้บริโภคการบริการด้านการดูแลสุขภาพและความงาม และต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของการประกอบการธุรกิจการนวดสปา เพื่อดูแลสุขภาพทั้งภายนอกและภายในร่างกายที่จะช่วยผ่อนคลาย ลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ และภายในร่างกายที่ช่วยเพิ่มการไหลเวียนโลหิต ยังผลให้ผิวพรรณเปล่งประกายสวยงาม (ธนิตนดา เศรษฐี, 2562) จากการศึกษาก่อนหน้านี้เกี่ยวกับ

การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสปาไทยและนวดเพื่อสุขภาพ พบว่า สถานประกอบการส่วนใหญ่ใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดในการควบคุมต้นทุนโดยเน้นด้านโปรโมชั่นและสร้างการรับรู้ถึงความคุ้มค่าของการบริการกับเงินที่จ่ายเพื่อความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการมากที่สุด รองลงมาเป็นราคา สถานที่ และบุคลากร (ศิริวรรณ วรรณศิริ, 2564)

การดูแลสุขภาพและการนวดสปาตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Economics) มุ่งเน้นที่การเข้าใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้บริโภคผ่านการใช้กลยุทธ์ที่ส่งเสริมการตัดสินใจที่ดีขึ้นและสุขภาพที่ดีขึ้น (Julia Puauschunder, 2022) โดยใช้หลักการทางจิตวิทยาและเศรษฐศาสตร์เข้ามาประกอบกัน แนวทางการวางกลยุทธ์การบริการด้านการดูแลสุขภาพ และการนวดสปาตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม (เจริญชัย เอกมาไพศาล และ พิชชานันท์ ช่อรักษ์, 2562) สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สร้างความตระหนักรู้และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการใช้บริการสปาและนวดแผนไทย ใช้ผลงานวิจัยไทยที่พิสูจน์ประโยชน์ของการใช้บริการเพื่อสุขภาพที่ดี
2. สนับสนุนให้สปาและนวดแผนไทยได้รับความคุ้มครองภายใต้สิทธิสวัสดิการและระบบประกันสุขภาพ สามารถเบิกค่าใช้จ่ายได้ เช่น การรักษาอาการออฟฟิศซินโดรม (Office Syndrome)
3. ยกระดับคุณภาพของบริการและบุคลากร เชิดชูอัตลักษณ์ท้องถิ่น และยกระดับมาตรฐานทางสาธารณสุข เพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค
4. ผ่อนคลายกฎระเบียบหรือลดขั้นตอนทางกฎหมายที่ไม่จำเป็น เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถขอใบอนุญาตได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น รวมทั้งลดช่องว่างทางกฎหมาย เพื่อลดจำนวนธุรกิจสีเทาแอบแฝง
5. สร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการ การยกระดับความปลอดภัยในการใช้บริการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสาธารณสุขในปัจจุบัน
6. พัฒนาฝีมือแรงงาน ให้สามารถขยายขอบเขตการให้บริการในกิจกรรมเกี่ยวเนื่องอื่นๆ ที่เป็นอัตลักษณ์เพื่อการรักษาสุขภาพ เช่น การใช้ประโยชน์จากสมุนไพรหรือภูมิปัญญาไทยพื้นบ้าน
7. ผลักดันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health and Wellness Tourism) การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) และการดูแลผู้สูงอายุ (Elderly Care) โดยเน้นจุดแข็งของไทยในด้านต่างๆ เช่น สมุนไพร อัตลักษณ์ความเป็นไทย และความเอาใจใส่ในการบริการ (Mongkhon Suebsakul, 2022)
8. พัฒนางานวิจัยด้านการให้บริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างองค์ความรู้และต่อยอดทางธุรกิจในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคอีกด้วย

สรุปได้ว่า กลยุทธ์ด้านการบริการในการดูแลสุขภาพและการนวดสปา ตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมต้องเน้นไปที่การสร้างเชื่อมั่น การพัฒนาฝีมือแรงงาน และการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อเพิ่มอุปสงค์และขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน



ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของการประกอบการธุรกิจการนวดสปา

เศรษฐศาสตร์แห่งสุขภาพและความงาม (Health Economics and Beauty) เป็นการศึกษาที่ประยุกต์หลักการทางเศรษฐศาสตร์มาใช้ในการดูแลสุขภาพและการนวดสปา โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและความคุ้มค่าของบริการสุขภาพและความงาม เพื่อใช้ในการออกนโยบายทางการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด (Michelle Hanlon et al., (2022) ดังรายละเอียดนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและความคุ้มค่า (Greenwood, 1973) ประกอบด้วย

1. ค่าใช้จ่ายในการบริการสุขภาพ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบริการสุขภาพรวมถึงค่าใช้จ่ายในการจัดบริการสุขภาพ ค่าใช้จ่ายในการใช้สมุนไพรและเครื่องเทศ ค่าใช้จ่ายในการฝึกฝนบุคลากร และค่าใช้จ่ายในการลงทุนในเทคโนโลยีใหม่
2. ค่าใช้จ่ายในการนวดสปา ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการนวดสปา รวมถึงค่าใช้จ่ายในการใช้สมุนไพรและเครื่องเทศ ค่าใช้จ่ายในการฝึกฝนบุคลากร และค่าใช้จ่ายในการลงทุนในเทคโนโลยีใหม่
3. ความคุ้มค่าทางการแพทย์ ได้แก่ ความคุ้มค่าทางการแพทย์รวมถึงคุณภาพบริการสุขภาพ ประสิทธิภาพในการบริการสุขภาพ และความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากรสุขภาพ

ผลต่อความคุ้มค่าของการออกนโยบายทางการแพทย์ (Derek D. Reed et al., (2022) ประกอบด้วย

1. การสนับสนุนกิจกรรมการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันที่ส่งเสริมสุขภาพ เช่น การนวดสปา ทำให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดีขึ้นและลดภาระการรักษาพยาบาลในระยะยาว โดยจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการบริการสุขภาพและเพิ่มคุณภาพบริการสุขภาพ การลงทุนในกิจกรรมการดูแลสุขภาพเชิงป้องกันนี้อาจมีต้นทุนเริ่มต้น แต่จะนำไปสู่การประหยัดค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ในระยะยาว
2. การพัฒนาความสามารถในการบริการสุขภาพและการลดต้นทุนด้านการรักษาพยาบาล เช่น การฝึกฝนบุคลากรและการลงทุนในเทคโนโลยีใหม่ การสนับสนุนการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน เช่น การนวดสปา สามารถช่วยลดความเครียด ลดความเจ็บปวด และปรับปรุงสุขภาพจิตได้ ทำให้ลดความจำเป็นในการใช้บริการทางการแพทย์ที่มีต้นทุนสูง มีผลทำให้ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ลดจำนวนการเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และลดการใช้ยาราคาสูง
3. การประเมินความคุ้มค่าของการนวดสปา ในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมนวดสปาช่วยเพิ่มความสุขและความพึงพอใจในชีวิต ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาสุขภาพจิตและกายที่ดี ทำให้ประชาชนมีสุขภาพจิตที่ดี จะมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น ลดการหยุดงานและเพิ่มผลิตภาพทางเศรษฐกิจ

4. การส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมที่รวมถึงการนวดสปา การออกกำลังกาย และการบริโภคอาหารที่ดี ช่วยสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดีในระยะยาว มีผลต่อต้นทุนค่าใช้จ่ายเนื่องจากการมีสุขภาพที่ดีช่วยลดภาระการรักษาพยาบาลที่ต้องใช้ทรัพยากรทางการแพทย์จำนวนมาก

สรุปได้ว่า เศรษฐศาสตร์แห่งสุขภาพและความงามมีผลต่อความคุ้มค่าของการออกนโยบายทางการแพทย์ โดยจะช่วยในการสนับสนุนกิจกรรมการดูแลสุขภาพเชิงป้องกัน การพัฒนาความสามารถในการบริการสุขภาพและการลดต้นทุนด้านการรักษาพยาบาล การประเมินความคุ้มค่าของการนวดสปา การส่งเสริมการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม มีผลต่อต้นทุนและความคุ้มค่าของนโยบายทางการแพทย์ โดยช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เพิ่มความสุขและสุขภาพจิตที่ดี ทำให้เกิดผลประโยชน์ในระยะยาวแก่ระบบสาธารณสุขและเศรษฐกิจโดยรวม

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดในการควบคุมต้นทุน

สถานประกอบการสามารถใช้ข้อมูลเพื่อสร้างกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดเพื่อควบคุมต้นทุน โดยเน้นด้านโปรโมชั่นและสร้างการรับรู้ถึงความคุ้มค่าของการบริการกับเงินที่จ่ายได้ (David Arnott & Shijia Gao, 2022) ดังรายละเอียดนี้

1. การใช้กลยุทธ์โปรโมชั่น ในขั้นตอนนี้ควรวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้บริการของลูกค้า เช่น ช่วงเวลาที่นิยมใช้บริการ ประเภทการนวดที่นิยม และกลุ่มลูกค้าที่เป็นลูกค้าประจำแล้วนำจัดทำเป็นกลยุทธ์โปรโมชั่น เช่น การลดราคา การจัดโปรโมชั่น และการให้ของแถม สามารถดึงดูดลูกค้าและเพิ่มยอดขายได้ โดยไม่จำเป็นต้องเพิ่มต้นทุนการผลิตหรือการบริการ

2. การสร้างการรับรู้ถึงความคุ้มค่า: การเน้นย้ำถึงคุณค่าและประโยชน์ของบริการที่ลูกค้าจะได้รับ เมื่อเทียบกับราคาที่จ่าย สามารถสร้างการรับรู้ถึงความคุ้มค่าและจงใจให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อได้ สื่อสารประโยชน์และความคุ้มค่าของการบริการผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์ และแผ่นพับ นำเสนอเรื่องราวความสำเร็จและประสบการณ์ที่ดีของลูกค้าที่ได้รับบริการ ใช้รีวิวและคำแนะนำจากลูกค้าในการโปรโมทบริการ

3. ควบคุมต้นทุน ที่ควรวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของลูกค้า เช่น ราคา สถานที่ และบุคลากร แล้วจึงนำจัดทำกลยุทธ์การบริการ เช่น การจัดการเวลาให้บริการให้เต็มประสิทธิภาพ การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพแต่คุ้มค่า จัดหาสถานที่ที่เหมาะสมและมีต้นทุนที่เหมาะสมแต่ยังคงรักษามาตรฐานการบริการ ฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะและความรู้ที่จำเป็น เพื่อให้บริการที่มีคุณภาพและสร้างความประทับใจให้กับลูกค้า

4. การสร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าต่อปัจจัยต่างๆ เช่น คุณภาพการบริการ ราคา สถานที่ และบุคลากร แล้วจึงนำจัดทำกลยุทธ์การบริการ เช่น มุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพสูง ความเอาใจใส่ของพนักงาน และตอบสนองความต้องการของลูกค้า ปรับปรุงสถานที่ให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและสะดวกสบาย ฝึกอบรมบุคลากร



ให้มีทักษะการให้บริการที่ดี มีความเป็นมิตร และสามารถตอบคำถามของลูกค้าได้อย่างมืออาชีพ รวมถึงการกำหนดราคาที่เหมาะสมและคุ้มค่า

สรุปได้ว่า สถานประกอบการสามารถใช้ข้อมูลเพื่อสร้างกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่เน้นกลยุทธ์โปรโมชั่นและการสร้างการรับรู้ถึงความคุ้มค่า เพื่อควบคุมต้นทุนและเพิ่มความพึงพอใจของผู้รับบริการได้ ซึ่งจะช่วยให้สถานประกอบการสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า และรักษาลูกค้าในระยะยาว

ประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมของการดูแลสุขภาพและการนวดสปา

การดูแลสุขภาพและการนวดสปาได้รับประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมในหลายประการ ส่งผลดีต่อการกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศ และเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจสปาและนวดแผนไทยอย่างยั่งยืน (David Wuepper et al., 2023) ดังรายละเอียดนี้

1. การกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศของธุรกิจนวดสปาและสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูงและยังไม่ได้ใช้บริการเป็นประจำ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552) ประกอบด้วย

1.1 การเพิ่มความต้องการบริการสุขภาพและความงาม กล่าวถึง ประชาชนที่มีความตื่นตัวในการดูแล ใส่ใจสุขภาพมากขึ้น ทำให้บริการนวดสปาและการดูแลสุขภาพเป็นที่ต้องการมากขึ้น

1.2 การส่งเสริมการบริโภคในประเทศ เป็นการให้บริการนวดสปาและสุขภาพในประเทศ ช่วยลดการใช้จ่ายไปยังต่างประเทศ ส่งผลให้เงินหมุนเวียนในประเทศเพิ่มขึ้น

1.3. การกระตุ้นเศรษฐกิจท้องถิ่นธุรกิจนวดสปา สามารถดึงดูดลูกค้าในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว ช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชนและส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่น

2. การเพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจสปาและนวดแผนไทย การดูแลสุขภาพและการนวดสปาเป็นอุตสาหกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับแรงงานไทยจำนวนมาก โดยคาดว่าจะมีการจ้างงานจากทั้งในและนอกระบบ นอกจากนี้ ยังเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาอุปสงค์จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นหลัก ทำให้การดูแลสุขภาพและการนวดสปาเป็นจุดแข็งที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับในต่างประเทศ จึงควรมีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ธุรกิจสปาและนวดแผนไทย (Sorfinia Densumite, 2020) ประกอบด้วย

2.1 การสร้างแบรนด์และภาพลักษณ์ คือ ธุรกิจสปาและนวดแผนไทยสามารถสร้างแบรนด์และภาพลักษณ์ที่ดี ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในบริการเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภคถึงความปลอดภัยในการใช้บริการ และดึงดูดลูกค้าจากทั่วโลก

2.2 การพัฒนาบุคลากรและผลิตภัณฑ์ คือ การพัฒนาบุคลากรด้วยการให้พนักงานเข้าอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องทักษะเพื่อยกระดับคุณภาพบริการ พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีคุณภาพสูงขึ้น รวมถึงการสร้างบรรยากาศดึงดูดใจด้วยการปรับปรุงสถานที่ให้ดึงดูดใจเพื่อเพิ่มอุปสงค์

2.3 การขยายตลาดเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน คือ ธุรกิจสามารถขยายตลาดไปยังกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ และเพิ่มความหลากหลายของบริการและต้องมีการปรับตัวอย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดแพ็คเกจบริการสุขภาพและความงามที่ครอบคลุมหลายประเภท

3. การสร้างความยั่งยืน (Bamidele Segun Ilugbusi & Olawale Adisa, 2023) ประกอบด้วย

3.1 การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การจัดการทรัพยากรและต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานอย่างประหยัด และการลดของเสีย

3.2 การสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับลูกค้า คือ การให้บริการที่มีคุณภาพและความเป็นมิตรช่วยสร้างความไว้วางใจและความภักดีจากลูกค้า ทำให้เกิดลูกค้าประจำและการบอกต่อ

3.3 การมีส่วนร่วมกับชุมชน คือ การสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนและการสนับสนุนกิจกรรมทางสังคมช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการยอมรับจากชุมชน เช่น การให้บริการนวดตามบ้านและบริการสุขภาพที่หลากหลายช่วยเพิ่มอุปสงค์ในระยะยาว ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านบริการสุขภาพที่หลากหลายและใส่ใจต่อผู้บริโภค การดูแลสุขภาพและการนวดสปาไม่เพียงแต่เป็นการบริการที่ช่วยลดความเครียดและเพิ่มความผ่อนคลายแก่ผู้รับบริการเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมสุขภาพที่ดีทั้งในแง่ร่างกายและจิตใจ โดยที่สามารถสนับสนุนให้ผู้ท่องเที่ยวเลือกที่จะมาพักผ่อนและฟื้นฟูสุขภาพที่ท่องเที่ยวได้ดีขึ้น ด้วยการนวดและบริการดูแลสุขภาพอื่น ๆ ที่หลากหลาย

3.4 เพิ่มความคุ้มครองภายใต้สิทธิสวัสดิการและระบบประกันสุขภาพ คือ การดูแลสุขภาพและการนวดสปาเป็นบริการที่มีความสำคัญต่อสุขภาพและความงาม (Mongkhon Suebsakul, 2022) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการรักษา หรือกลุ่มอาการที่เกิดจากการนั่งทำงานหน้าคอมพิวเตอร์ หรือใช้ท่าทางในการทำงานที่ไม่เหมาะสมต่อเนื่องเป็นเวลานาน จนทำให้เกิดความผิดปกติของกระดูกและกล้ามเนื้อ (Work-Related Musculoskeletal Disorders) รวมถึงการใช้สายตามากเกินไปขณะทำงาน (Parnchon et al., (2022) ทั้งนี้ การบำบัดดูแลสุขภาพที่หลากหลาย ทำให้การดูแลสุขภาพ และการนวด สปาได้รับความคุ้มครองภายใต้สิทธิสวัสดิการและระบบประกันสุขภาพได้

4. การใช้ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในการวางกลยุทธ์ (ชรินทร์ทิพย์ ดารากร ณ อยู่ธยาและคณะ, 2564) ประกอบด้วย

4.1 การวิเคราะห์พฤติกรรมลูกค้า เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมของลูกค้าเพื่อปรับปรุงและพัฒนาบริการให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า

4.2 การสร้างโปรโมชั่นและการตลาดที่ตรงจุด เป็นการใช้อยู่ข้อมูลพฤติกรรมลูกค้าในการวางแผนโปรโมชั่นและการตลาดที่ตรงจุด เช่น การเสนอโปรโมชั่นในช่วงเวลาที่ลูกค้านิยมใช้บริการ และการสร้างเนื้อหาที่ดึงดูดลูกค้า



สรุปได้ว่า การดูแลสุขภาพและการนวดสปาในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมนั้น ช่วยกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศ เพิ่มมูลค่าให้แก่ธุรกิจสปาและนวดแผนไทย และสร้างความยั่งยืนให้กับธุรกิจ ผ่านการเพิ่มความต้องการบริการ การสร้างแบรนด์และภาพลักษณ์ การพัฒนาบุคลากรและผลิตภัณฑ์ การขยายตลาดเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน การใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนกับลูกค้า และการใช้ข้อมูลเชิงพฤติกรรมในการวางกลยุทธ์

การเปรียบเทียบเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมในด้านสุขภาพและความงามในการดูแลสุขภาพและการนวดสปากับเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

จากมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมซึ่งสันนิษฐานว่าประชากรไม่มีเหตุผล ตรงกันข้ามกับเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก พบว่า ผลการศึกษางานวิจัยทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมได้แสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่ประชากรไม่ใส่ใจดูแลสุขภาพและความงาม (ไอร์ฟีนา เด่นสมิตร, 2563) ประกอบด้วย ความไม่เข้าใจถึงผลเสียของการไม่ใส่ใจดูแลสุขภาพและความงาม และผลประโยชน์ของการมีสุขภาพที่ดี รวมถึงการรักษาความงามผิวพรรณที่ดีจากการนวดสปาด้วยตนเองหรือบริการต่างๆ ในอนาคต โดยการไม่มีอาการแสดงของการเจ็บป่วย เพราะได้ดูแลสุขภาพและความงามของร่างกายและจิตใจตั้งแต่นั้นๆ เป็นการมีสุขภาพที่ดีอย่างแท้จริงทั้งภายในและภายนอก (ปานทิพย์ สวยสม, 2564) แต่ทว่า จากมุมมองเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก กล่าวได้ว่า ประชากรจะใส่ใจดูแลสุขภาพที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ร่างกาย ไม่ละเลยสุขภาพจนเกิดอาการปวดเมื่อยร่างกาย ไม่ปล่อยให้อารมณ์เสีย หน้าตา ผิวพรรณเสื่อมถอยตามวัยชรา และไม่เป็นการให้ลูกหลานคอยดูแล (มนัส พัฒนาผล, 2566)

อย่างไรก็ตาม การดูแลสุขภาพให้แข็งแรง และดูแลสุขภาพสวยงามของร่างกายและจิตใจด้วยการนวดสปา เพื่อส่งเสริมสุขภาพและความงามนั้นสามารถทำได้ตั้งแต่แรกๆ จากแรงจูงใจ พลังของสิ่งเร้า การควบคุมตนเอง การรับรู้ความปรารถนาอยากให้ตนเองมีสุขภาพดี และยังคงความงามทั้งร่างกายและจิตใจไว้เสมอ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพและความงามของทุกคน

เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมแห่งสุขภาพและความงาม (Health and Beauty Economics) และเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก (Mainstream Economics) ต่างก็มีบทบาทสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์นโยบายและเครื่องมือวิธีการที่ช่วยในการตัดสินใจและปรับปรุงคุณภาพชีวิต แต่มีแนวทางและเป้าหมายที่แตกต่างกัน (Jeff Cain et al., (2024) ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมแห่งสุขภาพและความงาม
กับเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก

ประเด็น	เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม แห่งสุขภาพและความงาม	เศรษฐศาสตร์กระแสหลัก
1. พัฒนากลยุทธ์ และนโยบาย หรือ เป้าหมาย	เน้นที่คุณภาพชีวิตเชิงสุขภาพและภาพลักษณ์ - ส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการแพทย์ การป้องกันโรค และการดูแลสุขภาพที่ดี - สร้างนโยบายที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพและความงาม - มุ่งเน้นการพัฒนาภาพลักษณ์และความมั่นใจในตนเองผ่านผลิตภัณฑ์และบริการด้านความงาม	เน้นที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ - เพิ่มผลผลิตและรายได้ของประชากร - ลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ
2. เครื่องมือและ วิธีการ	ใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความงามโดยตรง - นำเทคโนโลยีและแอปพลิเคชันที่ช่วยในการติดตามและประเมินสุขภาพและความงามมาใช้ - การประกันสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพผ่านการออกกำลังกายและโภชนาการ - การสนับสนุนอุตสาหกรรมความงาม เช่น การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ความงามที่ปลอดภัย	ใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ที่ครอบคลุมทุกมิติของเศรษฐกิจ - การจัดเก็บภาษีและการใช้จ่ายภาครัฐ - การควบคุมอัตราดอกเบี้ยและปริมาณเงิน - ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศและการลงทุนในภาคธุรกิจ
3. การปรับปรุง คุณภาพชีวิต	มุ่งเน้นที่การปรับปรุงสุขภาพและภาพลักษณ์ - ส่งเสริมกิจกรรมและบริการที่ช่วยในการผ่อนคลายและลดความเครียด - ลดความเจ็บป่วยและเพิ่มอายุขัย - เพิ่มความพึงพอใจในตนเองและภาพลักษณ์	มุ่งเน้นที่การเพิ่มรายได้และโอกาสทางเศรษฐกิจ - เพิ่มรายได้ การจ้างงาน และโอกาสทางเศรษฐกิจ
4. การตัดสินใจ	การตัดสินใจเชิงสุขภาพและความงาม - ใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเกี่ยวกับสุขภาพ - การเลือกผลิตภัณฑ์สุขภาพและความงามที่มีคุณภาพ - ใช้การสำรวจตลาดและความต้องการของผู้บริโภคในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการด้านความงาม	การตัดสินใจทางเศรษฐกิจ - ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์และการคาดการณ์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ

สรุปได้ว่า ทั้งแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมแห่งสุขภาพและความงาม และแนวทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักในการดูแลสุขภาพและความงาม มีความสำคัญและสามารถเสริมสร้างกันและกันเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตในมิติต่างๆ ในบรรดาเป้าหมายทางเศรษฐศาสตร์ โดยเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก เน้นการวิเคราะห์ที่มีหลักการและเหตุผลเป็นหลัก สนใจเฉพาะมูลค่าและการทำกำไรสูงสุดจากบริการด้านสุขภาพและความงาม เช่น การลดต้นทุนการผลิต การเพิ่มราคาขาย หรือการขยายตลาด แต่เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม แห่งสุขภาพและความงาม เน้นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและการบรรลุเป้าหมายส่วนบุคคล โดยใช้กลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับพฤติกรรมของแต่ละบุคคล

บทสรุป (Conclusion)

บทความวิชาการ เรื่อง เศรษฐศาสตร์แห่งสุขภาพและความงาม: การดูแลสุขภาพและการนัดสพในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม ชี้ให้เห็นว่าสรุปผลจากการทบทวนวรรณกรรม เพื่อใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสุขภาพตั้งแต่เริ่มต้นมีปัญหาทางสุขภาพ ผ่อนคลายภาวะความเครียดทางร่างกายและจิตใจ ดังภาพนี้

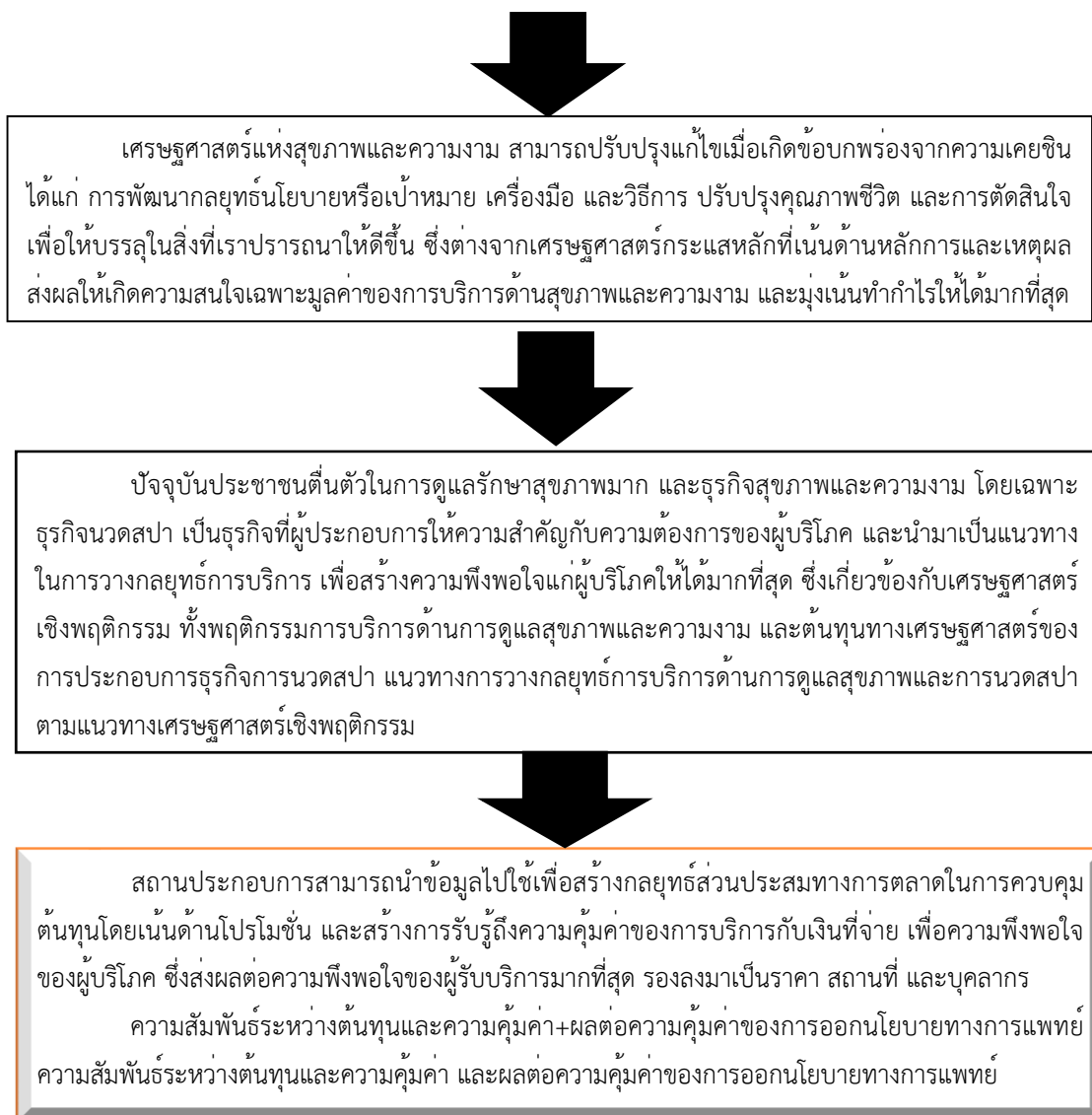
ปัจจุบันประชาชนตื่นตัวในการดูแลสุขภาพมาก และธุรกิจสุขภาพและความงาม โดยเฉพาะธุรกิจนัดสพ เป็นธุรกิจที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้บริโภค และนำมาเป็นแนวทางในการวางแผนกลยุทธ์การบริการ เพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภคให้ได้มากที่สุด ซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม ทั้งพฤติกรรมบริการด้านการดูแลสุขภาพและความงาม และต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของการประกอบการธุรกิจการนัดสพ แนวทางการวางแผนกลยุทธ์การบริการด้านการดูแลสุขภาพและการนัดสพตามแนวทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม

สถานประกอบการสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อสร้างกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดในการควบคุมต้นทุนโดยเน้นด้านโปรโมชั่น และสร้างการรับรู้ถึงความคุ้มค่าของการบริการกับเงินที่จ่าย เพื่อความพึงพอใจของผู้บริโภค ซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการมากที่สุด รองลงมาเป็นราคา สถานที่ และบุคลากร

ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและความคุ้มค่า+ผลต่อความคุ้มค่าของการออกนโยบายทางการแพทย์
ความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนและความคุ้มค่า และผลต่อความคุ้มค่าของการออกนโยบายทางการแพทย์

เศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมมีความยืดหยุ่นสูงกว่าเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก และพฤติกรรมเกิดจากการทำกิจกรรมเดิมซ้ำ ๆ จนเกิดความเคยชิน ยังผลให้สามารถสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมบริการด้านการดูแลสุขภาพและความงาม เพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมถึงการมีผิวพรรณที่ดีจากการนัดสพด้วยตนเองหรือบริการจากสถานประกอบการต่าง ๆ ทั้งยังช่วยลดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ลดความเจ็บป่วย เพราะได้ดูแลสุขภาพและความงามของร่างกายและจิตใจตั้งแต่เนิ่น ๆ ซึ่งเป็นการมีสุขภาพที่ดีอย่างแท้จริงทั้งภายในและภายนอก

เพิ่มประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรมของการดูแลสุขภาพและการนัดสพ



ภาพที่ 1 บทสรุปเรื่อง เศรษฐศาสตร์แห่งสุขภาพและความงาม: การดูแลสุขภาพและการนวดสปา
ในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กนิษฐา บุญธรรมเจริญ, ฐิติพร สุแก้ว, สรสิทธิ์ ล้อจิตรอำนวย และ ณิชฐิญา คำพล. (2564). การวิจัยเชิงสังเคราะห์เพื่อประเมินผลกระทบทางสุขภาพและเศรษฐศาสตร์ของการใช้กัญชาทางการแพทย์ในประเทศไทย. คลังข้อมูลและความรู้ระบบสุขภาพ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- กมลชนก วรเดช, ญาณิศา ผัดดี, ชิตฐิตา ยมนา, ภัทรปณัช สุนทรมังคะ, สุธวิวัส ผัดคำ และ อรปรียา จันทร์ตรี. (2566). เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมและการสะกิด กับ ความคิดฟุ้งนี้ฉันจะรว. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 14(28), 84 - 105.
- จุฑาธิปต์ จันท์เอียด, อังสุมาลิน จำนงชอบ, อรัญ วานิชกร และ ณิชฐพัชร มณีโรจน์. (2562). ศักยภาพอัตลักษณ์ความเป็นไทยของธุรกิจสปาและการนวดแผนไทยเพื่อยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสู่สากล. *วารสารปัญญาปริทัศน์*, 10(2), 1 -16.
- จิรภัทร พรพรหมประทาน. (2562). การเคลื่อนไหวของแนวคิดการพัฒนาทางเลือกในประเทศไทย (พ.ศ. 2523–2560). *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต*, 15(1), 139 – 154.
- เจริญชัย เอกมาไพศาล และพิชชานันท์ ช่อรักษ์. (2562). การสร้างประสบการณ์ผ่านการบริการสปาด้วยบรรยากาศที่ดึงดูดใจ. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 6(2), 245 – 266.
- ชรินทร์ทิพย์ ดารากร ณ อยุธยา, ธนากร ธนาธารชูโชติ, พงศ์ หรดาล. (2564). กลยุทธ์การแข่งขันของธุรกิจสปาในประเทศไทย: Competitive Strategy of Spa Business in Thailand. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 7(1), 390 – 401.
- โสรพีณา เด่นสุมิตร. (2563). เศรษฐศาสตร์แห่งความงาม: ว่าด้วยการลดน้ำหนักและการดูแลสุขภาพในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม. *วารสารเศรษฐศาสตร์และนโยบายสาธารณะ*, 11(22), 52 – 63.
- . (2563). อิสลามโมโฟเบียในมุมมองเศรษฐศาสตร์เชิงพฤติกรรม: ข้อเท็จจริง VS ความกลัว. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*, 8(1), 107 – 120.
- ธนะชนม์ แจ้งข้า. (2563). ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ของผลกระทบของมลพิษทางอากาศที่มีต่อสุขภาพของผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจ พื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิร*, 6(2), 231 – 245.
- ธนิตนดา เศรษฐี. (2562). พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์การบริการและความคาดหวังในคุณภาพบริการร้านสปา และนวดแผนไทยของลูกค้าชาวต่างชาติในเมืองพัทยา (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- ธเนศ วงศ์ยานนาวา. (2565). อุปลักษณ์ “ตันไผ่” ต้องลม ‘détente’. *วารสารรัฐศาสตร์สาร*, 43(3), 137 – 204.

- นเรศ อุดชะยา และ สุรชนี ยลธะศาสตร์. (2566). การศึกษาศักยภาพการให้บริการสปาชั้นนำ แบบไทย สืบปายะ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 12(3), 227 – 240.
- นพคุณ ธรรมธัชอารี, นุชรินทร์ โตมาชา และ ศุภสิทธิ์ พรธนนารุณทัย. (2565). การขับเคลื่อนนโยบาย การใช้ยาอย่างสมเหตุผลในประเทศไทย. *วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข*, 16(3), 281 – 288.
- ปานชนม์ โชคประสิทธิ์, สุภาภรณ์ ยิ้มเที่ยง และ ศิริลักษณ์ วีรสกุล. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับบริการด้านสุขภาพและระดับความเจ็บปวดของระบบกระดูกและกล้ามเนื้อจากการทำงานในเกษตรกรรมสวนยางพารา. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 15(3), 1-25.
- ปานทิพย์ สวีสสม. (2564). *เศรษฐศาสตร์พฤติกรรมและการสะกิดเพื่อส่งเสริมการสวมหมวกนิรภัยในประเทศไทย: กรณีศึกษาผู้โดยสารรถจักรยานยนต์สาธารณะ* (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- พลแก้ว วัชรชัยสุรพล และอัญญา ดุจจานุทัศน์. (2563). การพัฒนารูปแบบบริการนวดไทยในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ*, 16(1), 33 – 43.
- ภาคภูมิ ทวียศ. (2564). แนวคิดชาตินิยมทางเศรษฐกิจสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามกับการฟื้นฟูอุตสาหกรรมฟอกหนังโดยรัฐหลังสงครามโลกครั้งที่สอง. *วารสารประวัติศาสตร์ธรรมศาสตร์*, 8(2), 1 – 33.
- มนัส พัฒนาผล. (2566). *บทวิพากษ์อุดมการณ์การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก*. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศิริวรรณ วรรณศิริ. (2564). *การจัดการเชิงกลยุทธ์ของธุรกิจสปาไทยและนวดเพื่อสุขภาพภายใต้ภาวะวิกฤตโควิด* (การจัดการมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล).
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). *การจัดการการตลาดกับแนวความคิดกลยุทธ์การตลาดสำหรับธุรกิจบริการ*. สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาดา ตั้งทางธรรม. (2564). *เศรษฐศาสตร์การคลังเพื่อสุขภาพ* (เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- สุรพล เศรษฐบุตร, ภาณุพันธุ์ ประภาติกุล, วรทัศน์ อินทร์คัมพร, ณัฐตากานต์ พยัคฆา, อรกานต์ ไชยยา และ ณัฐพงศ์ คำกล. (2563). การติดตามและประเมินผลโครงการบริการรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 8(3), 480 – 491.



- Ahmed, S. A. (2023). The Impact of Innovation Management on Customer Satisfaction in the advertising industry in the Kingdom of Bahrain. *International Journal of Green Management and Business Studies*, 3(1), 33-53.
- Bamidele Segun Ilugbusi & Olawale Adisa. (2024). Behavioral economics in U.S. financial literacy programs: A comprehensive review - Evaluating the role of psychology-driven strategies in enhancing understanding and responsible financial behaviors among citizens. *International Journal of Science and Research Archive*, 11(1), 2384–2398.
- David Arnott & Shijia Gao. (2022). Behavioral economics in information systems research: Critical analysis and research strategies. *Journal of Information Technology*, 37(1), 80 - 117.
- David Wuepper, Shira Bukchin-Peles, David Just, David Zilberman. (2023). *Behavioral agricultural economics*. Applied Economic Perspectives and Policy, 45(4), 1777 – 2280.
- Derek D. Reed, Justin C. Strickland, Brett W. Gelino, Steven R. Hursh, David P. Jarmolowicz, Brent A. Kaplan & Michael Amlung. (2022). *Applied behavioral economics and public health policies: Historical precedence and translational promise*. Behavioural Processes, 198, 104640.
- Greenwood D. J. (1973). *The Political Economy of Family Farming: Some Anthropological Perspectives on Rationality and Adaptation*. The Rural Development Committee, Center for International Studies, Cornell University.
- Holden, S. (2012). *Implication of Insights from behavioral economics for macroeconomic models*. Working paper for Norges Bank.
- Jeff Cain, Michael Behal and Lisa M. Richter. (2024). An Integrative Scoping Review of Behavioral Economics Applications in Higher Education: Opportunities for Academic Pharmacy. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 88(8), 100732.
- Julia Puauschunder. (2022). *Behavioral Economics*. In: Advances in Behavioral Economics and Finance Leadership. Contributions to Economics. Springer, Cham.
- Lars P. Syll. (2023). *Mainstream economics the poverty of fictional storytelling*. Real-world economic review, 103, 61 – 83.



- Marwan M. Abdeldayem, Horiyal M. AlDeeb, Ismail Mohamed Sharif, Saeed H. Aldulaimi. (2024). Examining the Impact of Total Quality Management on Competitive Advantage : A Case Study of a Private Company in the Kingdom of Bahrain. Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE). Manhattan: USA.
- Michelle Hanlon, Kelvin Yeung, Luo Zuo. (2022). *Behavioral Economics of Accounting: A Review of Archival Research on Individual Decision Makers*. Behavioral Economics of Accounting, 39(2), 1150 – 1214.
- Mongkhon Suebsakul. (2022). Thailand's Access to Healthcare Services: The reflection and inequality of Vulnerable Group. *SAU Journal of Social Sciences & Humanities*, 6(1), 55 - 69.
- Parnchon Chokprasit, Supabhorn Yimthiang & Siriluk Veerasakul. (2022). Predictors of Low Back Pain Risk among Rubber Harvesters. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19, 1-8.
- Phoebe, K., Barbara, H., Ulrike, K. & Alina, V. (2023). *Annual Review of Resource economics Behavioral Economics and Neuroeconomics of Environmental Values*. Annual Review of Resource Economics, 15, 153-176.
- Rouven Reinke. (2023). Power structures in economics and society: Some remarks on the future of non-mainstream economics. *Journal of Philosophical Economics*, 16, 279 – 309.
- Sorfina Densumite. (2020). The Economics of Beauty: Weight Loss & Health Care from a Behavioral Economics Perspective. *Economics and Public Policy Journal*, 11(22), 52 - 63.
- Ronald Ehrenberg, Robert Smith & Kevin Hallock. (2021). *Modern Labor Economics: Theory and Public Policy (14th ed.)*. Routledge.
- Zakaria, A., Mohamed, H., Emmanuel, S., Md., A. S., Imran, A. (2023). *Artificial Intelligence and Behavioral Economics: A Bibliographic Analysis of Research Field*. IEEE Access, 11, 139367-139394.